

Rent vann og trygt avløp

www.sarpsborg.com

Livsviktig helsearbeid

Å jobbe med vann og avløp er en av de viktigste helseoppgavene i samfunnet. Vi sørger for at du får levert topp kvalitet drikkevann hjem til deg døgnet rundt, hver dag, hele året. Vi tar også imot kloakken din og renser den. Rent vann og gode sanitærforhold er grunnleggende for et godt og trygt liv. Gode vann- og avløpstjenester er kort og godt helt avgjørende for at samfunnet vårt skal fungere og for vår helse, miljø og sikkerhet.

Vi har laget denne brosjyren til deg slik at du kan vite hva vi jobber med og hva gebyrene du betaler brukes til. Vi må fortsette å investere mer i nettet for vann og avløp. Det er blant annet behov for å bytte ut gamle rør med nye, redusere lekkasjene fra vannledninger og avløpsledninger, og å hindre at regnvann overbelaster avløpsledningene. Det kan bety økte gebyrer for vann og avløp ettersom dette området er selvkostfinansiert. Det vil si at kommunens innbyggere i felleskap betaler gebyrer for de reelle kostnadene for vann- og avløpstjenestene. I dag er disse avgiftene lavere i Sarpsborg, sammenliknet med gjennomsnittet i Norge. En gjennomsnittlig husstand betaler om lag 7.000 kroner samlet for vann- og avløpstjenestene gjennom et helt år, inkludert moms. Det tilsvarer cirka 20 kroner i døgnet.

De siste årene har vi gjort mye for å sikre rent drikkevann og trygt avløp i Sarpsborg kommune. Blant annet den store utbyggingen av vann og avløp i hytteområdene i Skjebergkilen, fjernvarme med vann og avløp i sentrum, separering av regnvann fra avløpsvann i boliger, trykkavløp i utkantområdene og lekkasjesøk. Det er store investeringer og arbeid som er viktige for oss alle.

Myndighetene gir kommunene stadig strengere krav til rent drikkevann og trygt avløp. Det gir oss som innbyggere enda større trygghet og sikkerhet. Samtidig gir det oss betydelige utgifter som vi alle skal være med på å betale. Derfor vil vi se på mulighetene for å ta disse investeringene sammen med nabo-kommunene våre. Kanskje kan vi bygge felles vannverk og renseanlegg sammen med Rakkestad og Fredrikstad i stedet for alene. For oss som innbyggere blir sluttsammen litt rimeligere i de kommunale avgiftene hvis vi bygger sammen enn om vi bygger hver for oss.

Tor Egil Brusevold
(Arbeiderpartiet), leder av utvalg for plan, miljø og teknikk.

Sammenlign gjerne med hva husstanden betaler for strøm, mobil og bredbånd – eller med hva det koster for en flaske vann i butikken.

Å bytte ut gamle rør med nye betyr at vi normalt må grave i veier og landskap. Det er ikke alltid like populært med stengte gater og støy, men for å få bedre vann- og avløpstjenester er det nødvendig. Vi må sikre at alle som bor i kommunen får det. I tillegg skal vi også planlegge for framtiden og klimaendringer. Det arbeidet gir også spennende muligheter. Det er behov for flere kloke hoder og dyktige hender for å gjøre jobben. Det inkluderer også lærlinger. Vi vil trenge mer bærekraftige og kostnads-effektive løsninger, forskning og utvikling av ny teknologi. Det er uten tvil spennende og attraktive arbeidsplasser i Sarpsborg kommune enten du er ung og under utdanning, eller har mye erfaring.

I Sarpsborg kommune er vi 53 medarbeidere som jobber med drift og vedlikehold av vann- og avløpsnettet, og de tekniske anleggene i kommunen. Vi håndterer også søknader om påkobling til ledningsnettet, leder nye prosjekter, og vi lager nye kommunale planer og retningslinjer.

Stein Solheim Olsen, virksomhetsleder vann og avløp.

VANN

Sarpsborg kommune leverer drikkevann til cirka 95 prosent av innbyggerne.

Kommunens hovedvannverk er Baterød vannverk, som produserer cirka 20.000 kubikkmeter drikkevann i døgnet.

Maksimal kapasitet er 35.000 kubikkmeter i døgnet. Vannverket har installert UV-anlegg mot bakterier og parasitter.

Ilesjø vannverk forsyner deler av Skjeberg og har en produksjonskapasitet på 6000 m³ i døgnet.

Til vannforsyningssystemet hører også 5 høydebasseng og 17 trykkforsterkere.

Sarpsborg kommune har sammen med Fredrikstad kommune og MOVAR IKS et samarbeid om reservevannsforsyning som dekker områdene Fredrikstad, Hvaler, Moss, Rygge, Råde, Sarpsborg, Vestby, Våler.

GoZee-appen gjør brosjyren levende

GoZee: Hvordan komme i gang i løpet av 30 sekunder

1. Skriv «GoZee» i søkefeltet i App Store eller Google Play, og last ned appen til smarttelefon eller nettbrett.
2. Åpne appen og bruk den på sidene med GoZee-ikonet.

360°
panorama

Foto-
galleri

Cinemagraph

Web-
ikon

Snap-
video

Vil ha flere lærlinger

Hvert år tar Sarpsborg kommune inn cirka 40 nye lærlinger. Vi vil gjerne ha flere lærlinger i vann og avløp.

Kommunen tar inn lærlinger i mange forskjellige fag. For å kvalifisere til å søke læreplass i Sarpsborg kommune bør du ha bestått alle fagene på skolen (VG1+VG2), inkludert gym. Det er en fordel om du har hatt lite udokumentert fravær og at du har en god referanse fra tidligere praksis. Personlig egnethet har også mye å si. Slikt kommer gjerne mer fram under et intervju.

Dersom du ønsker læreplass hos oss er søknadsfristen hvert år 1. mars.

- Hvert år tar Sarpsborg kommune inn cirka 40 nye lærlinger. Jeg trenger lærlinger innen tekniske fag. Kommunen er svært positiv til å ansette etter endt læretid, sier direktør teknisk i Sarpsborg kommune, Hasse Ekman.

Se Hasse Ekman, direktør teknisk, fortelle om mulighetene for lærlinger i kommunen.

Svært lite mikroplast i drikkevannet

Drikkevannet i Sarpsborg er testet for mikroplast. Resultatene viser null eller svært nær null forekomster av mikroplast.

Kartleggingen er foretatt av bransjeorganisasjonen Norsk Vann. 24 vannverk er undersøkt og testresultatene er omtrent helt like. Folkehelseinstituttet konkluderer derfor med at mikroplast i drikkevannet ikke utgjør noen helserisiko.

- Med utgangspunkt i foreliggende kunnskap, utgjør disse lave nivåene av mikroplast i drikkevann ingen helsemessig risiko, bekrefter seniorrådgiver Susanne Hyllestad ved Folkehelseinstituttet. Mer om testene finner du på www.norskvann.no.

I Sarpsborg er drikkevannet testet i disse stedene: Baterød og Ilesjø vannverk, Isefoss renseanlegg, Brandstorp pumpestasjon, og vann fra to vannkraner. Alle testene i landet er gjennomført på samme måte: i vannkilden, i behandlet vann og i vann ute i rørrettet. Analyser viser at forekomsten av mikroplast i vannprøvene var null eller nær null.

- Det er alltid godt å kunne berolige innbyggere om at drikkevannet er rent og trygt, sier Stein Solheim Olsen, enhetsleder for vann og avløp i Sarpsborg kommune.

Norsk Vann mener de gode resultatene ikke må være en sovepute. *- Selv om forekomsten av mikroplast i norsk drikkevann er lavt, må kampen mot plastforurensning og mikroplast fortsette. Det er viktig for å hindre forurensning av miljøet og for å sikre fortsatt trygt drikkevann i springen, understreker direktør Toril Hofshagen.*

Mikroplast er for eksempel plastsøppel som slites ned til stadig mindre partikler og som fisk og andre organismer kan tro er mat.

Se Stein Solheim Olsen, virksomhetsleder vann og avløp, fortelle om livsviktig helsearbeid.

AVLØP

Kommunens hovedrenseanlegg er på Alvim. Anlegget ble satt i drift i 1989. Her renses daglig cirka 25.000 kubikkmeter avløpsvann. Anlegget ble satt i drift i 1989. Blant annet fjernes næringstoffet fosfor og organisk stoff fra avløpsvannet. Renset avløpsvann slippes ut i Glomma.

Renseanlegget produserer cirka 5.000 tonn slam i året. Dette brukes som jordforbedringsmiddel i landbruket.

Til avløpssystemet hører også 105 pumpestasjoner.

Nå kan du sjekke drikkevann-kvaliteten

Drikkevannet i Sarpsborg har høy kvalitet og er trygt å drikke, med mindre vi varsler om noe annet. Nå kan du selv sjekke drikkevann-kvaliteten på kommunens nettside.

Våre ansatte tester minst 15 ulike parametre ved Baterød vannverk. Prøvene sendes til laboratorium. Når vi får resultatene tilbake oppdateres vår nettside. Innbyggere i Sarpsborg trenger ikke å lære seg de kjemiske grenseverdiene for alt vi tester, men for eksempel bedrifter som bruker vann i sin produksjon og entusiaster for akvarier vil ha god nytte av å se testresultater som er aktuelle for dem.

Drikkevannet i Sarpsborg kommune tilfredsstiller de strenge kravene i Drikkevannsforskriften.

Se Jon Oddvar Thorbjørnsen, teamleder vann og avløp, snakke om vannkvaliteten i Sarpsborg kommune

Her er Sarpsborg-vannets egenskaper, målt ved Baterød vannverk

Dette tester vi:

- Kimtall
- Koliforme bakterier
- E.coli
- Clostridium perfringens
- Intestinale enterokokker
- Fargetall
- Turbiditet
- pH-verdi
- Lukt
- Smak
- Alkalinitet pH 4.5
- Klor
- Ledningsevne
- Kalsium (Ca)
- Hardhet

Visste du at...?

Du betaler 1,2 øre for én liter vann rett fra springen hjemme. I butikken kan 1 liter drikkevann koste fra cirka 40-60 kroner...

Du får vann fra Glomma som er renset ved Baterød vannverk eller Isesjø som er renset ved Isesjø vannverk. Vi tar prøver av drikkevannet hver uke for at du skal være trygg på at vannet er trygt å drikke.

I Sarpsborg er det omtrent 450 kilometer med kommunale vannrør, 215 kilometer rør for overvann og 486 kilometer med avløpsrør. Det private nettet, som går til og fra boligene og ut til det kommunale nettet, er cirka like langt.

Antall liter vann ut fra vannverkene, minus lekkasjer i ledningsnettet, tilsvarer at sarpingene i gjennomsnitt bruker cirka 231 liter vann hvert døgn.

15.000 liter vann går med i produksjonen av én kilo biffkjøtt.

1.500 liter vann går med i produksjonen av én kilo hvete.

1.400 liter vann går med i produksjonen av én t-skjorte.

www.sarpsborg.com/drikkevann

Beredskap om nødvann

Innbyggerne i Sarpsborg skal være trygge på at kommunen har beredskap for tilgang til rent drikkevann når vannet er borte fra kranene hjemme.

- Vi legger til rette for at innbyggerne selv kan hente vann fra tappestasjon. Vi har 46 slike plassert ulike steder i kommunen. Når en krise oppstår vil du som innbygger få beskjed om hvor din åpne tappestasjon er.
- I noen tilfeller bringer vi vann ut i nabolag med vannvogn.
- Gårdsbruk med husdyr har tilgang til egne tappestasjoner og kan fylle tankvogn eller kombitank der etter behov.

**ELEKTRO
SIKKERHET
IKT**

TLF: 69 700 700

Slik jobber vi når vannlekkasjen oppstår

I bakken ligger noe av det viktigste vi har. Rør til rent vann og rør til avløp og kloakk. Når alarmen går om vannlekkasjer skal du som innbygger i Sarpsborg være trygg på at kommunen jobber raskt med å reparere feilen.

Noe av det viktigste vi har er trygge rør som frakter rent drikkevann inn til boligene og avløp og kloakk ut fra boligene. Det er livsviktig helse for alle. Dette rørnettet er mildt sagt omfattende og komplisert.

Det kommunale nettet er på omtrent 450 kilometer med kommunale vannrør, 215 kilometer rør for overvann og 486 kilometer med avløpsrør. Det private nettet, som går til og fra boligene og ut til det kommunale nettet, er cirka like langt.

Store mannskaper i arbeid

Når alarmen går om en vannlekkasje er det mange rutiner som skal følges. Det er et stort apparat av mennesker som blir involvert.

- Det første vi gjør er å rykke ut og lete etter lekkasjen i det aktuelle området. Samtidig leter vi i kart over hvilke rørnett som finnes i bakken og varsler de vi tror er berørt via tekstmelding på SMS, og talemelding til de som ikke kan motta det. Da er det bedre at noen flere enn for få, får beskjed. Det kan være et komplisert arbeid å finne lekkasjer ettersom de befinner seg i bakken. Da må vi lytte, lete i kummer og stenge av nærmeste ventiler, forklarer virksomhetsleder vann og avløp, Stein Solheim Olsen.

I all slags vær, vind og tid på døgnet må mannskapene ut og jobbe. Her er noen av yrkesgruppene som er involvert:

- Lekkasjesøkere
- Leie inn mannskap til å påvise kabler
- Rørleggere
- Gravemaskinfører
- Lastebilsjåfør
- Laboranter (testere) leies inn
- Transport av containere med vann
- Informasjon
- Hjemmetjenester ved behov
- Asfaltarbeidere
- Veivesen og brannvesen ved behov

- Det er et krevende arbeid for alle, og viser hvor avhengig vi er av at rutiner er drillet godt over lang tid slik at vi har et veldig godt samarbeid med alle. Innbyggerne skal også ha mye ros for å hjelpe til med tips slik at vi kan lokalisere lekkasjer og reparere raskest mulig, sier han.

Noe av det viktigste vi har er trygge rør som frakter rent drikkevann inn til boligene og avløp og kloakk ut fra boligene. Det er livsviktig helse for alle.

Tetter mange lekkasjer

I 2018 reparerte kommunen 101 lekkasjer. Det er i sum et betydelig arbeid og også kostnads-krevende.

- Vi er helt klart flinkere til å finne vannlekkasjer enn tidligere, men samtidig er det også flere lekkasjer nå enn tidligere, sier virksomhetslederen.

Det skyldes ikke bare dårlige rør?

- Nei, vi ser at vær og klimaendringer også påvirker dette ved at bakken beveger seg. Da kan det oppstå brudd i rørene. Særlig kjenner vi til dette med frost og teleløsning i bakken. Sommeren 2018 var knusktørr. Da sank grunnvannet, som igjen gjorde at bakken beveget seg og vi hadde veldig mange vannlekkasjer, forklarer han.

Lekkasjer kan også oppstå på grunn av for eksempel annen byggevirksomhet i nærheten, graving, røtter fra trær, rust, leire som tærer på rørene.

- Vi jobber samtidig strategisk for å forhindre lekkasjer ved å skifte ut utsatte rør der vi kan forvente lekkasjer.

Viktig informasjon til alle innbyggere

Vi varsler deg på SMS når noe skjer

www

Vi varsler deg på din telefon med SMS når vannet stenges, ved planlagt vedlikehold eller andre uforutsette hendelser på vann- og avløpsnett i kommunen.

Du kan selv sjekke om ditt telefonnummer registrert eller endre din oppføring på www.servicevarsling.no

Her er rutinene våre

www

Når en vannlekkasje oppstår har kommunen en lang rekke oppgaver foran seg for å sikre at du raskest mulig får trygt og godt drikkevann og avløp. Her er noen av oppgavene vi må gjennom.

Varsle vannlekkasje

www

Når en vannlekkasje oppstår ringer du Sarpsborg kommune på 69108000. Utenfor kontortid settes du i kontakt med vakttelefonen ved hjelp av tastevalg.

Hvis det er skader på eiendommen må du ringe forsikringsselskapet ditt og ikke til kommunen om dette.

Koke vannet

www

Dette bør du gjøre når vi råder deg til å koke vannet. Du vil bli varslet dersom vi eller andre myndigheter mener at vannkvaliteten er usikker. Koking dreper mikroorganismer som virus, bakterier og parasitter.

FØRSTEVALG INNEN BETONGARBEIDER

Betong & Tre

Østfolds ledende betongentreprenør

www.betongogtre.no

Regnvannet skal ikke i samme ledning som kloakken

Å separere avløp betyr at vi bytter ut vannledninger hvor både regnvann og smeltevann fra drenering og avløp/kloakk går i samme ledning, til to atskilte ledninger.

Med én felles ledning for regnvann og avløp/kloakk, vil både rent og forurenset vann pumpes til nærmeste renseanlegg. Ved mye nedbør er ikke ledningene store nok til å frakte alt vannet til renseanlegget. I slike situasjoner renner dette ut i nærmeste bekk, elv eller innsjø og forurenser disse. Det kan også føre til oversvømmelse av kjellere. Derfor er det et godt miljøtiltak å separere ledningene, slik at regnvann går til naturen og kloakk går til renseanlegget.

Kommunen jobber nå systematisk i områder for å skille disse avløpsledninger. Når kommunen endrer sin store fellesledning, må du som boligeier gjøre det samme med dine private ledninger som går fra boligen og til den kommunale fellesledningen. Samtidig skal du koble fra taknedløpet og lede regnvannet ut på bakken og ikke inn i avløpet.

Du vil få et brev fra kommunen med en frist for å gjennomføre arbeidet. Vanligvis er fristen seks måneder.

Reduserer fare for kloakk i kjelleren

En stor fordel med dette arbeidet er at det reduserer faren for at du skal få kloakk opp fra sluk i kjelleren. Ved mye nedbør er det nettopp det som kan skje når regnvann også er koblet til avløpet.

Etter å ha separert ledningene, kan regnvannet og smeltevannet slippes direkte ut i nærmeste bekk, elv eller innsjø i stedet for å pumpes til renseanlegget. Dette er miljøvennlig.

Det er kostbart å pumpe og rense avløpsvannet. Det er derfor god økonomi i å føre minst mulig rent vann til renseanlegget.

Kommunen jobber nå systematisk i områder for å skille avløpsledningene. Regnvann og smeltevann skal ikke i samme ledning som avløp og kloakk.

Slik kan du gjøre det

Ta kontakt med godkjent rørlegger etter at du har fått brev fra kommunen. Det er lurt å be om pristilbud fra flere rørleggere. Vi anbefaler at du inngår en skriftlig kontrakt. I kontrakten bør du ha med at arbeidene ikke er ferdig før ferdigmelding er godkjent av kommunen. Vi anbefaler at du ikke betaler alt på forskudd. Hvis arbeidene på den kommunale hovedledningen fortsatt pågår, anbefaler vi deg å avtale med entreprenøren om de også kan utføre arbeidet på din stikkledning.

- Rørleggeren din skal sende inn rørleggermelding og få denne godkjent før arbeidet kan starte. Dette koster ikke noe.
- Hvis du legger de nye stikkledningene i en ny grøft så må rørleggeren din sende inn en byggesøknad. Dette må du betale gebyr for.
- Du må sørge for at rørleggeren sender oss ferdigmelding og bilder innen fristen.
- Hvis ledningene berører naboeiendommer eller bygninger, må du få tillatelse fra eieren før arbeidet settes i gang. Rettighet til å ha ledninger liggende på naboens grunn, skal tinglyses hos Kartverket.
- Du som huseier eier også ledningen fra boligen til det kommunale nettet. Du har ansvar for din private ledning og må derfor betale for separering eller utbedring.
- Hvis flere eiendommer har felles stikkledning, er det ofte inngått avtaler om vedlikehold. Hvis avtalen er tinglyst, kan du finne dette hos Kartverket. Eierne har normalt et solidarisk ansvar for vedlikehold av en felles ledning.
- Hvis du har en gammel vannledning i samme grøft, kan det være lurt å skifte denne samtidig. Erfaringsmessig har gamle vannledninger begrenset levetid, og bør skiftes ut før de ruster i stykker.
- Har du septiktank/slamavskiller, skal denne kobles ut. Tanken må deretter tømmes, og enten fylles igjen med egnede masser, eller graves opp og leveres til godkjent mottak.

10.000 hus og hytter skal ha vannmålere

De eiendommene som i dag ikke har vannmåler, skal ha vannmåler installert innen utgangen av 2020. Kommunen sender tilbud om installasjon i puljer til områder uten målere.

Bystyret vedtok 14. september 2017 at rundt 10.000 bolighus og hytter som ikke har vannmåler skal få det i løpet av perioden 2019-2020.

En av hovedgrunnene til at alle skal ha vannmåler, er at Sarpsborg-samfunnet har behov for at forbruket av vann går ned. Vi bruker i dag vesentlig mer vann enn for to generasjoner siden. En annen hovedgrunn er å få en mer rettferdig betaling basert på forbruk. De som i dag ikke har vannmåler betaler gebyr basert på hvor mange kvadratmeter bolighuset eller hytta har. Det er enklere for selskapet som skal utføre monteringen, og for kommunen som administrerer arbeidet, at tilbudene blir sendt ut og monteringen skjer i tur og orden i ulike områder i kommunen.

Dette må du gjøre

Du som ikke har vannmåler i dag har to alternativer du kan velge mellom for å få installert vannmåler:

Alternativ 1: Du kan vente til du får et brev med tilbud fra Sarpsborg kommune. I alternativ 1 kan du velge å benytte deg av tilbud A eller B.

Tilbud A: Hvis du har et standard røropplegg med minimum 50 centimeters plass på vannrøret over stengeventilen, kan vannmåleren monteres her. Da kan du takke ja til dette tilbudet og du vil få en rørlegger på besøk som utfører hele jobben for 1.062 kroner inkludert moms.

Tilbud B: Hvis du ikke har et standard røropplegg med minimum 50 centimeters plass på vannrøret over stengeventilen, er dette et tilbud for deg. Da vil du betale 1.062 kroner inkludert moms, pluss en tilleggskostnad for den jobben rørleggeren må gjøre for å få montert vannmåleren. Når du får tilbudsbrevet fra kommunen i posten kan du svare enten via e-post eller ved å sende inn en svarslipp.

For både tilbud A og B vil beløpet bli fordelt på de fire neste fakturaene fra kommunen for kommunale gebyrer.

Alternativ 2: Du kan når som helst selv engasjere en autorisert rørlegger for å få installert vannmåleren. Det er bare en autorisert rørlegger som har lov til å montere denne. Alle vannmålere eies av Sarpsborg kommune og rørleggeren henter vannmåler hos kommunalteknikk i Torsbekkdalen.

Hvis du selv vil engasjere en autorisert rørlegger trenger du ikke å vente på å få brev fra kommunen om montering, men vannmåleren skal uansett være montert innen utgangen av 2020. Du betaler da direkte til rørleggeren for montering av vannmåleren. Leiligheter i borettslag skal i utgangspunktet ha én felles vannmåler. Eksempler: 40 leiligheter i en blokk har én felles vannmåler.

For leiligheter i et sameie kan det både være aktuelt med én vannmåler i hver og én felles vannmåler. Dette avklares med/ bestemmes av kommunen.

Blir det billigere?

Med vannmåler installert i boligen eller hytta vil du betale for faktisk forbruk. I mange tilfeller blir det billigere for deg som kunde. Eksempel: i dag må du betale vann tilsvarende 200 kubikk for en enebolig på 120 kvadratmeter. En familie på fire personer kan i gjennomsnitt bruke omtrent 140-150 kubikk vann i løpet av ett år.

Årlig gebyr for vannmåleren er 300 kroner, i tillegg betales de vanlige ordinære vann- og avløpsgebyrer i form av et fast gebyr og ditt faktiske forbruk som vannmåleren viser.

Dette er smart vannmåler

De nye vannmålerne som i dag blir installert er såkalt «smarte vannmålere» og digitale. Det vil si at de blir koblet til automatisk avlesning.

I dag er det allerede installert rundt 3000 slike smarte vannmålere (firkantede med blått lokk) i Sarpsborg, men de leses fortsatt av på vanlig måte av abonnent, én gang i året. Du som i dag har en slik må inntil videre lese den av manuelt inntil vi har et automatisk avlesningsprogram for disse målerne på plass.

Du som i dag har en vannmåler med telleverk skal bruke denne inntil videre.

Intec Pumper AS er en totalleverandør av pumpesystemer for vann og avløp, til både private og kommunale anlegg. Med over 30-års erfaring har vi bygget opp solid kompetanse i pumpeteknikk.

Vi takker Sarpsborg Kommune for nærmere 10-års samarbeid, og ser frem til ett fortsatt godt samarbeid i årene fremover.

Vannforsyningspumper • Lensepumper • Overvann Trykkavløp • Avløpspumper • Komplette pumpestasjoner

Kongeveien 220, 1407 Vinterbro
Tlf. 64 97 07 00 • post@intecpumper.no

www.pumper.no

Ikke bruk do som søppelbøtte

Flere ganger i uken må vi rense pumpestasjoner som stanser fordi sarpinger kaster kluter, våtmopper, våtservietter, bind og tamponger, q-tips, bomulldotter, tanntråd, kondomer, og så videre i do.

Ha heller ei søppelbøtte på badet og bruk den til søppel - ikke kast søppel i do!

I de norske hjem er det mye rart som kastes i do, trekkes ned og skylles vekk. Sarpsborg er ikke et unntak. Det vet vi med sikkerhet ettersom det er vi som må rense pumpestasjonene hele tiden for store mengder søppel. Det burde være en enkel huskeregel for alle at det eneste som skal i do er det som kommer naturlig ut av kroppen og dopapir. Ingenting annet!

Det kan være lett å tenke at en liten kontaktlinse, tanntråd, ørepinne eller våtserviett ikke kan skade. Problemet er at summen av alle de tingene vi kaster i do, som skulle ha vært i søppelbøtten, gjør at pumpestasjonene stopper og vi må bruke mye unødvendige ressurser på å fjerne søppel. Det ville vært bedre for innbyggerne om vi kunne brukt disse ressursene på forebyggende vedlikehold i stedet.

Det aller verste er likevel at noe søppel kommer forbi pumpestasjonene, renseanlegget og ut i naturen. For eksempel kan fisker lett tro at dine kontaktlinser er mat og svelger dem.

- Dette er dessverre et problem alle kommuner sliter med hele tiden. Folk flest tenker kanskje ikke over hva de kaster i do og tror at det går helt fint. Det burde være veldig enkelt å kaste søppel på rett sted, sier teamleder Jon Oddvar Thorbjørnsen ved team renseanlegg og vannverk i Sarpsborg kommune.

Ha ei søppelbøtte på do – og bruk den. Det er til det beste for deg og alle andre.

Eksempler på hva vi finner i pumpestasjonene

Moss Automation AS er en tavleleverandør med kompetanse og ressurser for varierte tavleoppdrag innen bygginstallasjon, industri og skip.

Forespør oss på neste prosjekt!

www.moss-automation.no

Ikke hell fett i do eller i vasken

Rottene elsker at du skyller matrester og fett i do og i vasken. I tillegg kan du tette avløpsrørene dine med fett og matolje.

Fettet kan samle seg i en stor klump inne i rørene. I verste fall kan de gi deg en ubehagelig overraskelse ved at kloakken kommer tilbake og inn i boligen din. Mange tror at å bruke nok varmt vann vil løse opp fett. Løsningen er ikke så god og enkel.

Fettet løser seg nok opp i en viss grad, men det tar ikke lang tid før det avkjøles og stivner igjen i klumper og lager hindringer for kloakken.

Her er gode tips til hvordan du kaster matrester og fett trygt og enkelt:

- Matrester du ikke kan spise opp, kan du tømme over i en tett juice- eller melkekartong. Det samme kan du gjøre med matolje.
- La fettstørkne i stekepannen slik at du senere enkelt kan tørke det av med tørkepapir.
- Matolje kan du også levere i Gatedalen miljøanlegg.

Løsninger for fremtiden

MULTICONSULT har et av Norges største miljøer innenfor rådgivning og prosjektering av infrastruktureoppgaver.

Et bredt sammensatt fagmiljø leverer tjenester relatert til:

- Vann og avløp med blågrønt fokus
- Fjernvarme
- Samferdselsplanlegging

Vi løser oppgaver relatert til kommunale ledningsanlegg og overflatehåndtering, med blant annet hovedplaner, kommunalteknisk rådgivning og modellering.

For mer informasjon, se multiconsult.no

Multiconsult

Lytter seg fram til lekkasjer

Leif Harald Bjørnlund og Frank Orefellen lytter seg fram til lekkasjer. Det sparer Sarpsborg kommune for flere millioner liter vann i døgnet.

I Syrinveien på Brevik i Sarpsborg har to rørleggere hoppet ut av bilen. Leif Harald Bjørnlund har tatt fram noe som ligner på et kjempelangt stetoskop. I enden er det to gullfargede metall-sylindere som han legger på bakken.

Den vanligvis pratsomme mannen blir taus et øyeblikk og lytter intenst.

– Jeg hører utrolig mye buldring her nede, sier han.

Frank Orefellen vipper opp kumlokket og heiser en lang metallstang ned i hullet, for deretter å legge øret inntil.

– Ja, her er det noe, sier han.

Vann forsvinner

De to rørleggerne jakter lekkasjer på heltid. Fra kum til kum i Sarpsborg kommune lytter de seg fram på kommunens rørnett. Hvert døgn produserer vannverkene på Baterød og Ilesjø hele 19-20 millioner liter vann. Det er det samme som 96 olympiske svømmebassenger. Målet er å komme ned til produksjon av 15 millioner liter vann i døgnet.

Men på grunn av en del dårlige rør forsvinner mye vann før det når husstandene.

I Sarpsborg har vi rør blant annet fra slutten av 1800-tallet. Mange av dem er fortsatt like fine. Derimot har vi en del rør fra 1950-tallet som er dårlige. Det viser at det ikke nødvendigvis er en sammenheng mellom alder og kvalitet. De rørene vi legger ned i dag har god kvalitet, forklarer fagarbeider Leif Harald Bjørnlund i team ledningsnett.

– Å lete etter vannlekkasjer og tette dem er et kontinuerlig arbeid. Det har vi alltid utført. Det vi har fått til nå er et stort og systematisk arbeid hvor vi er to personer som søker etter vannlekkasjer.

I løpet av tre-fire år har mannskapene lyttet etter vannlekkasjer i hele kommunen. Deretter må de begynne forfra igjen.

– Da vi startet dette arbeidet hadde vi en lekkasjeprosent på cirka 50. Det vil si at omtrent halvparten av det rensede drikkevannet som vi pumpet ut fra vannverkene forsvant i lekkasjer. Målet er å komme under 20 prosent lekkasjer innen 2021. Det målet jobber vi etter fortsatt, sier han.

I tillegg til lyttingen får de nå også hjelp av 30 sendere som er plassert på steder hvor det erfaringsmessig er en del vannlekkasjer.

I 2016 fant de 104 lekkasjer.

I 2017 var tallet 132.

I 2018 var det 131.

Bruker moderne teknologi

Rørlegger Bjørnlund titter ned i kummen og ser an situasjonen.

– Noen av de eldste rørene er de beste, for på den tiden hadde de god tilgang på jern. Rør fra etter krigen er ofte ikke så gode, for da var det rasjonering på det meste, sier Bjørnlund mens han finner fram en gul metallsylinder fra bilen.

Inne i den er det en mengde følsomme lydsonder. Sylinderen plasseres med magneter på røret under bakken. Om natten, når det er få som dusjer eller vasker klær, kan sylinderen oppfatte suselydene fra en lekkasje.

Ved å plassere ut flere sylindere kan man finne ut hvor lyden er sterkest når man laster opp resultatene på datamaskinen – og dermed også hvor på vann-nettet lekkasjen er. Ofte med en nøyaktighet på én meter.

Samarbeider om beredskap

Sarpsborg kommune har et samarbeid om stabil drikkevannsforsyning til nabokommunen Fredrikstad og Mossregionen i en beredskapssituasjon. Jobben med lekkasjesøk og reparasjon er på nettet, det gjør at vi har mer vann tilgjengelig for andre i beredskapssituasjon.

Bjørnlund og Orefellen understreker at de ikke er alene om oppgaven.

– Det er mange folk fra kommunen som er engasjert i dette. Når vi er ferdig med vår jobb, kommer det andre og graver opp og tetter lekkasjen. Vi blir også tatt med på befaring før det skal legges ny asfalt, så vi kan sjekke om det er lekkasjer i området før den nye asfalten blir lagt, sier de.

Lekkasjer i private rør

I arbeidet med å finne lekkasjer i kommunale vannledninger, kommer Bjørnlund og Orefellen også over lekkasjer i private rør. Prisen for en slik reparasjon kommer fort på 40.000 kroner, i noen tilfeller koster det opp mot 100.000 kroner, og det er en regning huseieren må betale.

– Folk tar det ganske bra, og er flinke til å fikse det raskt. Men det er ikke noe moro å banke på hos noen og gi en sånn beskjed, sier Bjørnlund.

Han roser innbyggerne for å være flinke til å si ifra hvis de mistenker lekkasjer.

– Dette er en dugnad for byen vår. Det langsiktige målet er å stoppe lekkasjer på til sammen 9 millioner liter vann i døgnet. Men helt tett vil det aldri bli. Det vil alltid være små og noen større lekkasjer i slike rørnett. Men når vi tetter flest mulig lekkasjer kan vi produsere mindre drikkevann, øke beredskapet for slokkevann som vi trenger til branner, og å øke kapasiteten til reservevannforsyningen vi har sammen med nabokommunene.

PS! Hvis du hører sus i krana i kjelleren eller har dårlig vanntrykk i huset bør du mistenke lekkasjer. Du kan lytte etter sus ved å for eksempel sette en skrutrekker til krana og legge øret inntil.

Frank Orefellen har tatt på seg stetoskopet de bruker for å lytte etter lekkasjer under bakken. Hører de buldring, er det sannsynligvis en lekkasje.

Vedlikehold og Miljøservice AS – Din pumpe og servicepartner –

- Service, vedlikehold på alle typer pumper for bedrifter, kommuner og private.
- Rask service og stor aksjonsradius.
- Tar oppdrag i Østfold, Oslo og Akershus.
- Vi selger og monterer pumper fra Grundfos.
- Be om et godt tilbud på serviceavtale på din pumpestasjon for hytte eller villa.

**Tilgjengelig
hele døgnet!
Mobil: 992 20 020**

**Vedlikehold
&
Miljøservice**

E-post: ronny@torsnesservice.no
www.vogm.no

Sammen bygger vi distriktet

Løkenholtet, 1641 Råde
Tlf 69 28 05 50 • post@rgs.no
www.rgs.no

 **Råde
Graveservice AS**

BSA BETONGVARE

Tlf. 69 14 42 11 • E-post: post@bsabetongvare.no
www.bsabetongvare.no

Botnetank AS
Eidsfossveien 54
3095 Eidsfoss

Mob: 90 55 99 75
E-post: mo-kol@online.no
www.botnetank.no

Rørinspeksjon:

Tradisjonelt kamera/satellittkamera • Operatører med RIN-bevis og lang erfaring
Topp moderne utstyr montert i MB Sprinter

Spyling/rengjøring:

De fleste typer rør, kompetente operatører • Kombi- og spylerbiler

Trykktesting/desinfisering/nøytralisering:

Operatører med RIN-bevis og lang erfaring
Topp moderne utstyr montert i MB Sprinter

Vi går under jorden for deg!

**EIVIND KOCH
RØRINSPEKSJON AS**

Pb. 435, 2001 LILLESTRØM • Tlf. 63 84 84 00 • **www.eivindkoch.no**

 Achilles StartBANK

Granittveien 19, 1890 Rakkestad • Tlf. 908 42 265
www.falckdykk.no

Ingeniørfirmaet

Oppmåling og Byggeledelse

Tlf. 905 50 305 • www.bigas.no

Din totalleverandør

www.lemtun.no

Torbjørn Lemtun AS
Ringtunv. 2
1712 GRÅLUM
Tlf: 69 10 24 40
Fax: 69 10 24 49
firmapost@lemtun.no

BORGEN VVS

E-post: borgenvvs@gmail.com
Tlf. 993 41 725 - Tommy Kjexrud

SKOLT
Pukkverk AS

www.skolt.no

2019

Park & Anlegg AS

2019

Great Place to Work!

Park & Anlegg AS - en spennende og kompetansefylt virksomhet å jobbe i. Vi er opptatt av effektiv produksjon, tryvsel og sikker jobbutførelse.

Ønsker du å bli vår kollega?
www.park-anlegg.no

Park & Anlegg AS er en del av LUYA Gruppen, og har viktige samfunnsoppdrag innen Grunn, VA, Utemiljø og Betong, for bl.a Bane Nor, kommuner i Østfold og Follo, Statens Vegvesen og andre offentlige og private virksomheter.

Våre 235 dyktige medarbeidere skaper varige verdier for våre kunder. Vi omsetter for 850 mill kr i 2018, og skaper høy aktivitet for våre leverandører i prosjektene. Park & Anlegg AS er miljøsertifisert, og er stor lærlingebedrift i vår bransje i regionen.

ÅRETS BEDRIFT
Park & Anlegg AS

Park & Anlegg AS LUYA

Forretningsadresse:
Gamle Kongevei 101, 1712 Grålum
Besøks- og postadresse:
Sundløkkaveien 73, 1659 Torp
Tlf: 69 13 03 90 - post@park-anlegg.no
www.park-anlegg.no

Nytt utemiljø for barn og ungdom på 9 skoler i Moss kommune.

JANUAR

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
1		1	2	3	4	5	6
2	7	8	9	10	11	12	13
3	14	15	16	17	18	19	20
4	21	22	23	24	25	26	27
5	28	29	30	31			

Betong, VA, Grunn og Utemiljø for Olimb, nytt hovedkontor i Råde

APRIL

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
14	1	2	3	4	5	6	7
15	8	9	10	11	12	13	14
16	15	16	17	18	19	20	21
17	22	23	24	25	26	27	28
18	29	30					

Grunn, VA og Utemiljø: Peterson Packaging, Svinesundsparken Halden

JULI

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
27	1	2	3	4	5	6	7
28	8	9	10	11	12	13	14
29	15	16	17	18	19	20	21
30	22	23	24	25	26	27	28
31	29	30	31				

Vi er stolte av våre dyktige lærlinger!

Årets Lærling
Bernhard Kratke Steve
Park & Anleggs
lærlingedag okt. 2018

OKTOBER

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
40	1	2	3	4	5	6	
41	7	8	9	10	11	12	13
42	14	15	16	17	18	19	20
43	21	22	23	24	25	26	27
44	28	29	30	31			

Utveldelse for Coop Byggevarer på Langhus: Grunn, VA, Betong, Utemiljø

FEBRUAR

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
5					1	2	3
6	4	5	6	7	8	9	10
7	11	12	13	14	15	16	17
8	18	19	20	21	22	23	24
9	25	26	27	28			

Totalentreprise Grunn- og nytt bygg for Sarby Utleie AS på Grålum.

MAI

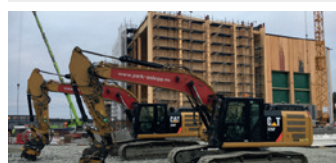
Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
18			1	2	3	4	5
19	6	7	8	9	10	11	12
20	13	14	15	16	17	18	19
21	20	21	22	23	24	25	26
22	27	28	29	30	31		

VA-prosjekt Nes Auli del 2, Nes kommune, Romerike

AUGUST

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
31				1	2	3	4
32	5	6	7	8	9	10	11
33	12	13	14	15	16	17	18
34	19	20	21	22	23	24	25
35	26	27	28	29	30	31	

Kaffefabrikken for AF og Johs. Johansson på Vestby: Grunn og utemiljø

NOVEMBER

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
44					1	2	3
45	4	5	6	7	8	9	10
46	11	12	13	14	15	16	17
47	18	19	20	21	22	23	24
48	25	26	27	28	29	30	

Grunn & VA for storsatsningen Flymotorverksted - AIM Norway, Rygge

MARS

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
9					1	2	3
10	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18
12	19	20	21	22	23	24	25
13	26	27	28	29	30	31	

Ny gang/sykkelvei og VA i Skjeberg og Rokkeveien for SVV.

JUNI

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
22						1	2
23	3	4	5	6	7	8	9
24	10	11	12	13	14	15	16
25	17	18	19	20	21	22	23
26	24	25	26	27	28	29	30

Park & Anlegg AS - på veien for våre kunder

SEPTEMBER

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
35							1
36	2	3	4	5	6	7	8
37	9	10	11	12	13	14	15
38	16	17	18	19	20	21	22
39	23	24	25	26	27	28	29
40	30						

RV110 Ørebekk-Simo inn i sluttfase 2019 med Seut bru, vei og utemiljø.

DESEMBER

Uke	ma	ti	on	to	fr	lø	sø
48							1
49	2	3	4	5	6	7	8
50	9	10	11	12	13	14	15
51	16	17	18	19	20	21	22
52	23	24	25	26	27	28	29
1	30	31					

NOEN REFERANSEKUNDER - Næring - Offentlig

SKANSKA, Ove Skjærås, PRITEC, SOLON EINDOM ASA, FORSVARSBYGG, COOP, Hønen Eierservice, BACKE, STATSBYGG, A Bygg, Statkraft, VEIDEKKE, Høfslund, BANE NOR, BEIØNGBYGG, Kommunaleteknisk arbeid i primærområdet Østfold og Follo

Park & Anlegg AS
Stolt og synlig Platinapartner

SARPSBORG 08

Park & Anlegg AS er stolt og synlig støttespiller til idrett og kultur i vår hjemby Sarpsborg.

Våre dyktige og engasjerte 235 medarbeidere gjør oss til en stor arbeidsgiver i Østfold som tar samfunnsansvar. Vi er opptatt av åpenhet, inkludering og synlighet, på arenaer som støtter oppunder Park & Anleggs verdier: Trygg - Stolt - Nytenkende

UTFØRELSE SOM AVTALT! : GRUNN & VA UTEMILJØ & BETONG

- GRUNNARBEID for ditt næringsbyggprosjekt!
- VA/VMT: Utførelse med god kapasitet
- SPRENGNING: Egen sprengningsavdeling
- NÆRINGSTOMT-opparbeidelse
- BETONGUTFØRELSE. PROSJEKTERING.
- UTEMILJØ NÆRING: Belegningstein, heller, asfalt, overflatedekker, parkeringsplassutvidelser
- UTEMILJØ PRIVAT for hus, hytte og hage: Skifer, stein, granitt og murer. Beskjæring busker

Vann og avløp
Sarpsborg kommune

Telefon: 69 10 80 00
Glengsgata 38, 1706 Sarpsborg
postmottak@sarpsborg.com
www.sarpsborg.com
www.facebook.com/sarpsborgkommune

Sarpsborg
kommune

www.sarpsborg.com

